

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio II. De sufficientia Gratiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

QVÆSTIO II.

De sufficientia Gratiæ.

EXposui hæcenus necessitatem gratiæ, sequitur nunc eius sufficientia, ex prima illa videlicet constat quid non possit homo facere sine gratia, ex secunda constabit quid cum illa præstare valeamus, de qua vt dicam plenissimè ac clarissimè tria mihi esse video necessaria: Primum est eius existentia siue vtutem admittere necesse sit gratiam aliquam sufficientem: Secundum eius subiectum siue quibus personis detur gratia sufficiens: Tertium eius propria quidditas & distinctio eius à gratia efficaci, quod tamen diceretur commodius quæstione 3.

SECTIO I.

Vtrum detur aliqua gratia sufficiens.

Nomine (gratiæ sufficientis) intelligunt Doctores Catholici, gratiam illam cum qua possum benè operari, non tamen volo: sicut gratia efficax illa est cum qua & possum, & volo. Aliæ omnes gratiæ sufficientis notiones à nouis dogmatistis confictæ, fallaces & falsæ sunt, illa quam attuli sola vera est, & solida, vt patebit ex dicendis postea.

Nunc gratiam illam cum qua voluntas conuerti posset, non tamen conuertitur, quia non vult, sufficientem hæcenus appellatam, & ab omnibus Catholicis doctoribus admissam fidissimè Caluini assecla nouus dogmatistes omnino rejicit, lib. 3. toto de gratia Christi Saluatoris, eamque tanquam monstruosam, Deo indignam, Augustino ignotam, à Pelagio solo excogitatam proscibendam putat, quam etiam fuisse sententiam Semipelagianorum constar ex epistola Hilarij ad Augustinum cuius verba postea referentur.

Ratio dubitandi est primò, quia si nulla datur gratia quæ careat effectu, id est cui voluntas non consentiat nulla datur gratia sufficiens, sed nullam dari gratiam quæ careat effectu constans est sententia sancti Augustini, vt patet ex pluribus eius testimonijs, v. gr. serm. 42. de verbis Domini: *Agis si ageris, & bene agis si à bono ageris*, lib. 2. ad Bonifacium cap. 9. *Si Deus tangit cor, homo preparat cor*, lib. de gratia Christi: *Si sicut veritas loquitur, omnis qui didicit venit quisquis non venit profectò non didicit*. In quibus & pluribus alijs locis S. Doctor manifestè tradit nullam esse gratiam quæ careat effectu, ergo nulla datur gratia tantum sufficiens.

Secundò, gratia sufficiens est auxilium possibilitatis, & adiutorium sine quo non, vt patet, est enim auxilium cum quo possum, sed nolo, adiutorium quo dempto non possum agere, sed non ago tamen: Sed in Doctrina S. Augustini manifestum est quod auxilium possibilitatis, & adiutorium sine quo non, est gratia propria status innocentie: gratia verò Christi est auxilium actionis & voluntatis, & adiutorium quo, ergo gratia sufficiens non est gratia illa propria Christi post naturam lapsam: Maior non eget probatione, minore innumera probant Augustini loca lib. de correctione, & gratia cap. 11. *Nunc autem quibus deest tale adiutorium pœna peccati est*: lib. de prædestinatione sanctorum cap. 8. *Volunt ergo isti credere, nolunt illi, quis hoc ignoret? sed cum alijs præparetur voluntas à Domino alijs non præparetur, discernendum est quid proueniat, &c.* lib. de dono perseuerantiæ cap. 14. *Quoniam vt crederent non erat eis da-*

tum, etiam, unde crederent est negatum: ergo ex mente Augustini.

Tertiò, monstrum omnino est gratia sufficiens, tale videlicet adiutorium quod ab initio mundi vique ad finem nullum vnquam habuit, vel habebit effectum. Deinde monstrum est illud beneficium quod non seruit nisi vt possis peccare, ac citra inuidiam damnari. Denique gratia illa monstrum est quæ simul dicitur esse sufficiens & insufficiens, illa enim gratia est insufficiens cui non possum cooperari, sed gratia sufficiens vt sic non possum cooperari, si enim illi cooperarer desineret esse insufficiens, ergo gratia sufficiens verè monstrum est cum non sit sufficiens, nisi quia est insufficiens. Confirmatur quia, illa gratia vt sic est insufficiens, quæ de se inefficax est, gratia sufficiens est de se inefficax, quia gratia sufficiens sumitur vt de se distinguitur à gratia efficaci quæ de se efficax est, ergo gratia sufficiens est de se insufficiens.

Quartò, Ecclesia nunquam orare solet pro infidelibus vt possint conuerti, sed vt conuertantur, sed si datur gratia sufficiens, cum qua possum conuerti, erit proflus inanis huiusmodi deprecatio, quid stultius est quàm orare Deum vt facias, quod in potestate tua est facere? Inò quod grauius est, si admittitur huiusmodi gratia communis bonis & malis, potest homo seipsum ab alio discernere, quod repugnat Apostolo & sapissimè damnat Augustinus v. gr. lib. de prædestinatione sanctorum cap. 5. *Nihil* (inquit) *huic sensui Apostoli tam contrarium, quàm de suis meritis ita quemquam gloriari, tanquam ipse sibi ea fecerit non gratia Dei, sed gratia quæ bonos discernit à malis, non quæ communis est bonis & malis.*

Dicendum tamen est, certum esse omnino ex fide quod detur aliqua gratia sufficiens, cum qua voluntas operari possit si velit, non operetur tamen quia non vult. Ita tenent Catholici omnes, & contra Caluinum ac Lutherum fusissimè probant Bellarmin. l. 2. de gratia Suarez l. 4. & alij sine numero.

Primò enim apertè colligitur ex scripturis ex quibus tria sufficiant testimonia, sed euidentissima; primum sit Matthæi 20. *Multi vocati pauci electi*, quem locum edisserens Augustinus lib. 83. quæstionum q. 68. aduersarios conficit. *Ad illam* (inquit) *cœnam quam Dominus dixit in Euangelio preparatam, neque omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerunt, venire possent nisi vocarentur. Itaque neque illi debent sibi tribuere qui venerunt, quia vocati venerunt, neque illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere sed tantum sibi, quoniam vt venirent vocati erat in illorum libera voluntate, &c.* Quæro ergo ab aduersarijs vtrum illi qui vocati sunt & non electi restiterint gratiæ, an non, si enim restiterunt gratiæ datur ergo aliqua gratia cui resistit voluntas, quæ appellatur sufficiens, si non restiterunt gratiæ, ergo falsò dicuntur vocati, vocatio enim gratia est de qua loquimur, quæ argumentatio est clarissima & demonstratiua.

Alterum testimonium Ioannis 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lux in tenebris lucet & tenebræ eam non comprehenderunt*. De quibus disserens Augustinus libr. 1. de genesi ad literam cap. 1. *Illud lumen* (inquit) *irrationalium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, se ad eius præcepta conuertunt, quod omnes possunt si velint, quia illud lumen illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Tertium testimonium etiam euidens, Matth. 11. *Ve tibi Corozain ve tibi Bethsaida, quia si in tyro & sidone factæ essent virtutes, &c.* Quod merito de gratia cui resistit voluntas explicat Augustinus, lib. de bono perseuerantiæ

Tertius

Quarta

Assertio prima

Probat ex scripturis.

rantia cap. 9. *Facile est (inquit) ut accusemus infidelitatem Iudeorum de libera voluntate venientem qui sacris apud se tam magnis virtutibus credere noluerunt, quos increpans Dominus arguit ut tibi Corozaim, si enim cum illa gratia sydonij conuersi fuissent, ergo cum illa conuersi potuerunt Corozaitæ, ergo illa fuit gratia sufficiens, quâ sanè demonstratione nihil est euidentius.*

Probat
secundò
ex absur-
dis.

Secundò ex varijs absurdis probare licet gratiâ sufficientem, quæ ut vides expressè habetur in Script. & Augustino. Primum sit, quia si nulla daretur gratia quæ careret effectu ex malitia voluntatis, sequeretur neminem eorum qui damnatur habuisse in potestate suâ salutem, quod apertè repugnat scripturæ, perditio tua ex te Israël: ante hominem vita & mors. Secundum sit, sequeretur neminem eorum qui peccat abstinere posse à peccatis, atque soli Deo peccata imputari posse, quæ horrenda est blasphemia Caluini contraria Scripturis, quæ nolui elegisti, contraria S. Augustino: *Quis peccat* (inquit lib. 3. de libero arbitrio, cap. 15.) *in eo quod nullo modo cauere potest: peccatur autem, cauere igitur potest:* contraria lumini rationis. Tertium est, præcepta Dei esse impossibilia ijs qui ea non seruant, quæ item blasphemia Caluini & Iprensis est damnata in Tridentino sess. 6. can. 18. & cap. 11. ab Arausico can. 25. ab Augustino lib. de gratia & libero arbitrio, ubi explicat locum illum Ecclesiastici 15. si volueris seruabis mandata, & explicitè ostendit nos posse si volumus.

Quartò sequeretur quod nemo eorum qui non conuertuntur potest conuerti. Quod falsissimum esse constat clamante Deo, conuertimini ad me & ego conuertar ad vos, & optimè Augustinus l. 1. retract. cap. 22. *In potestate quippe hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi detur à Deo, de quo dictum est, dedit eis potestatem filios Dei fieri, manifestèque Concilium Valentini 3. sub Lothario erroris arguit aduersarios: Nec ipsi mali* (inquit) *ideò pereunt quia boni esse non potuerunt, sed quia boni esse noluerunt, suoque vitio, &c.* Et Tridentinum manifestissimè sess. 6. cap. 13. *Deus sua gratia iustificatos non deserit, nisi prius deseratur.*

Quintò, sequeretur quod nemo plura potest facere opera bona quàm actu faciat. Quod repugnat scripturis: *Expectaui ut faceret vnas fecit autem spinas,* repugnat Augustino lib. 3. de libero arbitrio, cap. 16. *Ex eo quod non accepit nullus est reus ex eo verò quod non facit quod debet, iuste reus est, debet autem si accipit, & voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem.*

Sextò sequeretur Deum non habuisse voluntatem vllam saluandi eos qui damnantur, sed antecederet ad eorum demerita voluisse illos damnare quæ licet atrocissima sit sententia Caluini, & Iansenij repugnat tamen sanctitati, bonitati, & charitati Dei, facitque Deum tyrannorum omnium crudelissimum, ut ostendi alibi, & conuincam statim ex eo quod Deus velit omnes homines saluos fieri, ut ostendunt Scripturæ, Concilia, S. Augustinus, & ipsum Dei nomen & significat & declarat. Septimum denique absurdum est, quia, sequeretur quod Christus pro solis electis mortuus est, non autem pro omnibus hominibus, quod statim ostendam esse impium dicere.

Demon-
stratio pe-
tita ex
scripturis
& Conci-
lijs.

Tertiò hæc sit brevis & euident demonstratio: gratia sufficiens illa est cui voluntas non obedit, sed multæ dantur à Deo gratiæ quibus voluntas hominum ex sua malitia non obedit, ergo datur gratia sufficiens. Minorem si negare audeant aduersarij conuincant eos stultitiæ testimonia innumera scripturarum Christus Matth. 23. dicens: *Quoties volui con-*

gregare filios tuos sicut gallina congregat pullos suos sub alas & noluit: Ioannis 15. *Si non venissem & loquutus eis fuisset peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent à peccato suo, &c.* Sapient. 1. *Vocauit & veniisti, spreuisti omne concilium meum.* Isaia 65. *Vocauit & non respondisti, Actorum 7. Vos semper Spiritui sancto resististis:* 2. ad Corinthios 7. *Adiuuantes exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis,* conuincit erroris Concilium Senonense, in decreto fidei cap. 15. *Non est* (inquit) *huiusmodi Dei trahentis auxilium cui resisti non possit, quoties enim Dominus voluit congregare filios Ierusalem sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluit, &c.* Concilium Colonicense cap. de Sacramento Penitentiae: *Situm est* (inquit) *in hominis voluntate ut gratiam Dei oblatam, vel accipiat vel respiciat.* Tridentinum sess. 6. cap. 5. & 13. & canone 4. ubi statuit posse voluntatem dissentiri gratiæ, & hæc satis sint aduersus sententiam horribilem ex qua infinitæ sequuntur contra Deum blasphemiae, tota damnatur scriptura, tota excacatur ratio naturalis.

Ad primam quâ video totum ferè niti errorem noui dogmatistæ plurima respondent Petauius, Martionus, alijque Doctores Orthodoxi, ego breuiter solui posse arbitror leuissimum argumentum, fateor enim sapissimè Augustinum coniungere solere cum effectu gratiam Christi, sed ita tamen ut loquatur sapissimè de gratia illa quam ex malitia voluntatis nullus sequitur effectus, ut constat ex relatis eius pluribus testimonijs. Prima ergo ratio cur Augustinus ex ipso effectu gratiam describat, est, quia facultas qualibet operatrix ex effectu potissimum dignoscitur, & ex eo semper explicari solet, oculus videlicet dicitur esse facultas eliciens visionem, iustitia definitur virtus reddens cuique quod suum est. Altera ratio mouit Augustinum ut gratiam Christi iungeret operi, quia de sola effectione gratiæ non de possibilitate lis illi erat cum Pelagio: cum enim subdole Pelagius possibilitatem boni fateretur à Deo esse, operari autem esse nostrum tantum, ut constat ex lib. de prædestinatione sanctorum, cap. 18. lib. de gratia Christi, cap. 3. lib. de natura & gratia, cap. 42. quam tamen possibilitatem dicebat Pelagius esse solam facultatem naturalem voluntatis (ut docebo statim) debuit haud dubiè Augustinus Christianam gratiam coniungere cum effectu, ut doceret Dei esse non solum quod possumus agere, sed quod velimus etiam & agamus. Tertiò denique assero Augustinum quoties gratiam effectui coniungit, agere de gratia illa quæ per excellentiam sola ferè gratiæ nomen obtinuit, quia gratia est propria electorum. Sic enim (inquit Augustinus lib. de gratia Christi cap. 13.) *Deus docet eos qui secundum propositum sunt vocati, simul & donans quid agant scire, & quid sciant agere.* Et lib. de bono perseuerantiæ, cap. 25. *Hæc est quam poscit à Domino, & semper ex quo caput esse, poscit Ecclesia, ista quam Deus vocatis suis daturum se esse præsciuit, ut in ipsa prædestinatione iam dederit.*

Ad secundam in qua etiam triumphare se putant noui dogmatistæ semper obtinentes Augustinum reieciisse à gratia medicinali adiutorium possibilitatis & sine quo non, id est gratiam sufficientem: solum autem admittere auxilium actionis, & adiutorium (quo) id est gratiam efficacem. Respondeo autem errare turpissimè aduersarios dum existimant auxilium possibilitatis & sine quo non significare gratiam sufficientem, auxilium autem actionis & (quo) esse gratiam efficacem. Primò enim adiutorium possibilitatis quam gratiam Christi contendeat esse Pelagius, significabat facultatem naturalem voluntatis liberam, in quo sensu rectè negat Augustinus huiusmodi adiuto-
rium

Soluti
primæ
obectio-
nis.

Secundæ

rium pertinere ad gratiam Christi, ut constat ex lib. de gestis Pelagij cap. 2. de natura & gratia cap. 42. ubi docetur possibilitatē operandi bonum provenire à charitate ac gratia, non esse autem insitam ab auctore naturæ Deo. Secundò adiutorium possibilitatis significat sapius apud Augustinum ex mente Pelagij adiutorium voluntati omnino extrinsecum, quod supponit facultatem voluntatis omnino completam ad operandum, ut videtur sonare ipsum, nam adiuvare possibilitatem est iuvare facultatem quæ agere potest, & non dari ipsam possibilitatem, huiusmodi sunt lex, prædicatio, exempla quæ in operationem non influunt: adiutorium autem actionis est interna inspiratio, & motus voluntatis, quæ ita dant posse agere ut sine illis voluntas ad agendum sit insufficientis. Adiutorium primo modo sumptum sufficebat in statu naturæ integræ quoad omnia opera naturalia: in statu autem naturæ lapsæ nullo modo sufficit, quia voluntas infirmior facta per peccatum indiget auxilio superaddito influente proximè in operationem. Hic ergo quid est quod aduersarij feratur & metatur, Pelagiani enim admittebant auxilium à natura inditum & extrinsecum etiam adiuuans, hoc vocabant auxilium possibilitatis, & sine quo non negabant auxilium actionis, & quo, intrinsecum scilicet & à Deo inditum proximè influens in operationem, si per voluntatem non steretur.

Tertiz. Ad tertiam Respondeo somnare omnino ac delirare novos dogmatistas monstra sibi ac spectra obijcientes, neque satis advertere quid significant Catholici doctores nomine (gratiæ sufficientis) cuius, ne nomen quidem intelligunt. Sciunt igitur illi, duo considerari necessariò debere in gratia sufficiente: Primum est entitas ipsa gratiæ cui voluntas potest cooperari: Secundum est malitia voluntatis quæ ipsi non cooperatur. Hæc gratia secundum totam suam entitatem, & vim effectricem à Deo est, omnino intendente ac iubente, ut per eam vitemus peccata, & saluemur si velimus, negatio enim effectus non provenit ex Dei voluntate, nec ex entitate gratiæ, sed ex malitia liberæ voluntatis, sine cuius cooperatione illa efficiens esse nequit. Monstrum igitur est argumentum aduersariorum in quo confunditur entitas gratiæ, cum malitia voluntatis. Hæc enim gratia entitati sumpta sæpè habet effectum, si autem sumatur hæc entitas simul cum malitia voluntatis certè illa effectum non habet, quia significatur tunc gratia prout non habet effectum? Nunquid ergo monstrum est velle gratiam quæ habeat effectum prout illam non habet ex malitia voluntatis.

Secundò vanum est dicere gratiam istam seruire solum peccatis & damnationi, si enim sumatur secundum entitatem & intentionem Dei seruit sanè bonis operibus, & saluti, si sumatur prout includit nequitiam voluntatis, operatur sanè mortem contra intentionem Dei operantis vitam.

Tertiò cum dicitur gratiam esse insufficientem prout est sufficiens, lusus est in verbo, distinguitur enim illa propositio, illa gratia est insufficientis cui non possum cooperari, si talis impotentia oriatur ex defectu entitatis gratiæ, concedo: si oriatur ex malitia voluntatis, nego. Gratia enim est de se sufficiens, licet vis eius effectiva impediatur per malitiam voluntatis. Neque difficilius est confirmatio; ad quam.

Resp. negando gratiam sufficientem esse de se inefficacem, cum haud dubiè inefficacia tota oriatur ex libera voluntate. Falsa enim est illa consequentia gratia efficax est de se efficax, ergo inefficax est de se inefficax, bonum enim à Deo est, malum autem est à sola voluntate. Quomodo autem intelligi debet quod sit efficax de se, id est per se ipsam postea disputabitur.

Ad quartam Resp. Ecclesiam dum orat ut conuertatur, petere à Deo ut eam nobis gratiam conferat cum qua non solum possumus agere sed etiam agamus; postulat enim gratiam etiam efficacem: imò non tantum oramus Deum ut peccatorem conuertat, sed oramus ipsum etiam peccatorem ut conuertatur quod vanum esset, si gratiam non haberet, cum qua posset conuerti, aut non conuerti. Quomodo autem homo se ipsum discernere non possit clarum erit ex sequentibus.

SECTIO II.

De personis quibus datur à Deo gratia sufficiens.

Hæc difficultas sapius alibi tractata, huius tamen loci maxime propria, est propter novos dogmatistas, qui Caluinum & Lutherum sequuti, multa hic dicunt rectæ Fidei & sanæ Theologiæ contraria, quæ ut breuiter pro instituta claritate diluam, duo mihi disputanda sunt, primò vtrum omnibus gratiæ dentur sufficientes ad salutem, secundò ad quid & quando dentur.

§. I.

Vtrum Deus omnibus hominibus gratias det sufficientes ad salutem.

Gratias sufficientes omnibus dari nihil est quàm neminem esse vel barbarum, vel peccatorem, vel vllum omnino reprobum, cui Deus non ea conferat interioris gratiæ auxilia cum quibus saluari possit, siue illa sint proximè sufficientia, per quæ immediate obtineatur iustificatio & salus, siue sint remotè tantum sufficientia per quæ obtineantur immediate auxilia proxima. Negant autem parata esse omnibus huiusmodi auxilia cum Caluino recentiores eius assecla, sed asserunt multos omnino etiam nunc esse qui nunquam eas gratias habeant: nullas in lege veteri datas esse à Deo gratias sufficientes, illas non dari peccatoribus reprobis ut conuertantur, vel etiam ut noua peccata vitent: Ita enim tradit nouus dogmatistes tom. 3. lib. 3. ferè toto, sequutus ut sæpè monui Lutherum, Caluinum, Armacanum.

Nititur autem primò, quia falsum existimat esse quod Deus sincerè velit saluos fieri omnes homines, & conuerti.

Primò enim falsò dixisset Christus *Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum*, Deus enim non omnes trahit, ergo non omnes possunt venire: falsò etiam ab Apostolo dictum esset, *quis est qui te discernit?* si enim Deus vult generaliter omnes saluare, solus ergo fidelis se ipsum discernit. Deinde generalem hanc voluntatem omnes saluandi si agnouisset Augustinus, locum illum Apostoli celeberrimum vult omnes homines saluos fieri, non interpretaretur, de singulis generibus hominum, vel de illis qui salui sunt. Denique si Deus sincerè vellet salutem omnium reproborum, daret illis gratias congruas cum quibus videt illos conuersum iri, cum autem hoc non faciat, certè negandum videtur quod in eo sit voluntas sincera eos saluandi.

Secundò falsum etiam videtur quod omnibus infidelibus, & in lege Moysei data sint auxilia sufficientia.

Primò enim ita colligitur ex Actorum 14. & 17. ubi dicitur quod Deus præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas, & illa despexit se tempora: Apostolus quoque passim appellat legem Moysei, legem mortis, dicit eam subintrasse ut abundaret

Quartæ.

Fundamentum primum erroris.

Secundum

daret delictum, dicit iram operari, opponit eam gratiæ, quæ omnia vera esse nequeunt si dedit Deus eo tempore vberes gratias quæ ad implendam legem sufficerent. Deinde idem plenissime asserunt & omnes eius discipuli, aiuntque cupiditatem fuisse accensam per legem: illam fuisse carnalium hominum societatem, cuius finis alius non esset, quàm felicitas temporalis. Denique infideles innumeri nihil vnquam audierunt de fidei mysterijs, neque vlla ratione potuerunt ad agnitionem veritatis venire, sine qua nemo saluus esse potest: Confirmarique potest ex pueris abortiujs, quibus Deus nulla dat media salutis, ergo neque illa dat omnibus adultis.

Tertium. Tertio saltem certum est multos esse obstinatos, & obduratos quibus in pœnam præcedentium delictorum omnis omnino gratia negetur.

Primo enim tradunt scripturæ homines indurari & excacari, quod non aliud est quàm abijci à Deo, contemni, deseri, omni auxilio priuari per quod illuminentur, emolliantur, redeant ad cor, vt habetur Isaia 6. Matthæi 13. Ioannis 12. Propterea non poterant credere, quia benè de illis dixit Isaia excæca cor populi huius: Deinde negasse Augustinum quod obduratis auxilia dentur sufficientia, fateri cogitur ipse Vasques, huiusmodi est illud ex lib. de corrept. & gratia cap. 11. *Quibus deest tale adiutorium pœna peccati est, quibus autem datur secundum gratiam datur, & in Epistola ad Romanos negat Pharaonem obdurato corde, potuisse obtemperare, vnde nec imputari debere illi quod non obtemperauerit. Denique obduratio non videtur posse aliter exponi, si enim illa est negatio tantum auxilij efficacis, certè quicunque peccat moraliter, induratus est.*

Assertio prima. Dicendum primo, est auxilium vel immediatè, vel mediatè saltem sufficiens ad salutem omnibus dari, & omni tempore datum esse. Hæc est Catholica & certa omnino veritas quam ex innumeris Scripturis, ex omnibus Patribus, & consensu Scholasticorum omnium probant eximie Bellarminus lib. 2. de gratia à cap. 5. ad 8. Suarez lib. 4. de gratia ferè toto, Ruis de prædestin. à disput. 39. ad 49. Petavius tom. 1. dogmatum l. 10. ferè toto: mihi præter ea quæ alibi multa dixi, satis erit ex varijs absurdis nouam insaniam conuincere.

Probatum primo ex absurdis. Primum sit, quia si Deus non omnibus daret gratias ad conuerſionem, & ad salutem sufficientes pro loco & tempore, Deus non haberet voluntatem vllam salutis omnium hominum, sed ex se ipſo ante omnia demerita damnationem omnium reprobatorum, neque voluisse illos creare nisi vt eos damnaret: hoc autem vt nuper argumentabar primo repugnat scripturis, *Nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat: non est voluntatis meæ mors impij dicit Dominus: non vult aliquos perire, sed omnes ad penitentiam conuerti, & Apostolus 1. ad Timotheum cap. 2. Qui vult (inquit) omnes homines saluos fieri, vbi ex ipſo contextu patet non alium sensum Apostoli verba posse habere vt ostendi prima parte. Eaque verba licet Augustinus varijs aliquando exponat modis, aliorum tamen omnium Patrum constans illa est interpretatio quam proposui vt ostendunt Doctores citati, & in eam consentit etiam Augustinus l. de spiritu & litera cap. 33. & Prosper lib. 1. cap. 12. lib. 2. capite 5. 7. & 8.*

Secundum absurdum. Secundum absurdum est, quia si cui denegaretur à Deo auxilium sufficiens non posset homini peccanti tribui quod peccaret & periret, sed soli Deo, quod sanè quàm sit horribile supra dixi.

Primo enim repugnat omnium Patrum, omnium Doctorum, omnium fidelium sensui, & totam quam habere debemus de Deo existimationem corrumpit;

vt dixi prima parte, crudelissimum videlicet Deum facit & sauiſſimum omnium tyrannorum qui vnquam fuerunt, quia ex solo suo beneplacito, nullis filiorum irritatus demeritis, eligit eos in æternum torquere, facit Deum auctorem peccati, cui etiam soli peccata omnia imputari debent, non autem homini qui non potest aliud facere quàm quod facit: qui enim vult finem, media etiam vult ad finem necessaria, si ergo Deus damnationem vult reprobatorum, quæ sine peccatis obtineri nequit, necesse est vt peccata velit non solum permissiue, sed etiam causatiue, quia nulla, iuxta ipsos aduersarios, est in Deo scientia futurorum conditionalium.

Tertio, hæc sententia reddit diuinas omnes incrementationes, & inuitationes hominum ad conuerſionem vanas, & ritu dignas v. gr. cum dicitur Proverb. 1. Sapientiam prædicare foris, & in plateis dare vocem suam, inuitando ad salutem: sicut si hominem ligatos habentem pedes, hortareris ad cursum, nolens tamen soluere illius vincula, vel si clauim habens carceris captiuos benignè hortareris ad ambulationem per prata.

Quarto falsas reddit promissiones omnes diuinas, & amorem erga nos; quomodo enim sapientiæ primo diceretur *Misereris omnium Domine quia omnia potes: Diligis omnia quæ sunt, qui amas animas.*

Tertium absurdum est, quia sequeretur quod Christus pro solis electis mortuus esset, non autem pro omnibus hominibus, quibus non parasset sufficientia media salutis, quam illationem tamen approbare non vereatur nouus dogmatistes, impia tamen est & horribilis, damnataque ab Innocentio X. & Alexand. VII. ex Cathedra Petri.

Primo enim repugnat euidentibus scripturis primæ ad Timotheum: *Qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, & cap. 4. Qui est redemptor omnium, maxime fidelium, 1. ad Corinth. 15. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur: quæ comparatio Christi & Adami mirabiliter explicatur cap. 5. epistolæ ad Romanos: 1. ad Corinthios 5. Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, Ephesior. 1. vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, &c. instaurare omnia in Christo. 1. Ioannis 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed & pro totius mundi.*

Secundo damnatur ab Augustino v. gr. lib. 6. contra Iulianum cap. 4. *Inculco, impingo, infercio recusanti, accipe salubre est nolo moriari, vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & post pauca, nemo neget nemo dubitet qui se non neget esse Christianum.*

Tertio damnatur ab alijs omnibus Patribus quos dabit Petavius libr. 10. capit. 4. eximie Ambrosius in Psalm. 118. Oſon 8. explicans illud *Misericordia domini plena est terra*, Prosper lib. 2. de vocat. gentium cap. 16. & 25. Fulgentius in epistola 7. ad Venantium: Paulus Orosius in Apologia. Si quando igitur Augustinus, & Ecclesia Lugdunensis in Epistola de Scripturæ veritate, & Concilium Valentinum videntur aliquem excludere à redemptione, negant tantum redemptionem efficacem, sed sufficientem tantum fuisse pro omnibus, id est illam non actu profuisse omnibus vt salutem consequerentur.

Ad primam satis ostensum est quàm sit certum quod Deus vult omnes homines saluos fieri, cum ergo dicitur *Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum*, significatur quod Deus quantum est ex se trahit, atque ita nemo est qui non possit venire. Augustinus & Fulgentius voluerunt duntaxat quod Deus non vult æqualiter omnes homines saluos fieri. Ad amorem autem sincerum Dei de salute reprobatorum

Tertium.

Solutio
primæ
rationis
dubitandi.

um satis est quod det singulis eam gratiam um qua saluari possit reprobis modò per ipsum non steterit.

Secundæ. Ad secundam constabit statim quid dicendum sit de barbaris qui nihil audire potuerunt de lege Christi. Nunc quod ad legem Moyfi pertinet, Respondeo esse prorsus impium & hæreticum dicere quod in lege Moyfi non fuerint data auxilia sufficientia ut lex illa seruari posset & obtineri salus.

Primo enim in illa lege multi fuerunt iusti à quibus multa patrata sunt opera meritoria; ergo illis datae sunt gratiæ non solum sufficientes, sed etiam efficaces.

Secundò quomodo non præcepisset Deus impossibilia si legem tulisset sine gratijs ad illam seruandam? imò quomodo illa lex non fuisset iniusta & mala, quæ homines non obligasset nisi ad peccandum, aut eo tantum consilio lata esset, ut inferret damnationem mortis? præsertim cum certum sit Synagogam fuisse sanctam, & Ecclesiam etiam fidelium eo tempore, ad quos peruenit etiam verbi calor. Si quando autem Apostolus appellat eam egeam & vacuam, si legem mortis, si eam subintrasse ut abundaret delictum, dicit duntaxat illam comparari non posse cum statu Christianorum in quo vberiores sunt gratiæ.

Tertiæ. Ad tertiam de induratis & excacatis sæpè alibi dictum est, neminem omnino illorum esse quantumvis insignis & obduratus peccator sit, cui quando victurus est diutius, Deus negare decernat gratias omnes sufficientes, usque ad finem vitæ: quod probabam aliàs ex eo quod status viatoris id exigat. Deinde quia homines huiusmodi adhuc peccant quando non conuertuntur vel non obediunt præceptis, quis enim dicat esse posse aliquem in hac vita qui non peccet furando, blasphemando, necando? Deinde quia obduratio illa quatenus est pertinax eius adhesio ad peccatum pendet à potestate obdurati, vnde increpatur quod non tollat obdurationem, suadetur ipsi ut eam tollat, quare aggravatis corda vestra, sicut aggravauit Ægyptus. Et ita exponit Augustinus lib. de gratia & libero arbitrio, illud Ezechielis facite vobis cor nouum, & Chrysost. serm. 3. de Lazaro, dictum illud Christi tollite lapidem. Imò dicit Apostolus quod *Benignitas Dei eos adducit ad penitentiam, tu autem secundum duritiam tuam, & impænitens cor, thesaurizas tibi iram, &c.* Itaque dicuntur aliqui obdurari, excacari, deferri, ex eo quod Deus per longum tempus decreuerit illis negare gratias efficaces, imò & moraliter saltem proximè sufficientes, ut constabit statim, & eo modo esse intelligendam mensuram peccatorum & gratiarum expositum alibi est, ubi & mens S. Augustini exposita est benignius, quem tamen esse in contraria sententia Valques arbitratur. Vide omnino quæ de obduratione pulchrè differunt Suares libro quarto de gratia, capite decimo octauo, Ruis tom. de voluntate Dei, disputatione 20. tom. de prædestinatione, disputatione 45. tom. de prouidentia disputatione 12.

S. II.

Ad quid & quando gratia sufficientes omnibus dentur.

Reuiter rota difficultas dissolui potest ex dictis hic & prima parte: si enim omnibus planè hominibus ea confert media salutis quæ sunt necessaria, non est difficile statuere quomodo gratias det barbaris ut capeant fidem, peccatoribus ut conuertantur & noua peccata vident: iu-

Tom. I.

stis qui postea excidunt ut perseuerent.

Ratio ergo dubitandi primò esse potest, quia barbari qui nihil audierunt de Fidei mysterijs, potestatem non habent credendi. Nam Actorum 16. Paulus & Timotheus cum parati essent ire in Bithyniam, & ibi annunciare Christum, prohibet eos ire Spiritus Sanctus, quod ponderans Prosper libro 2. de vocatione gentium capite 3. dicit quod eos infideles transiens gratia præterierit, aut etiam retardata sit. Vnde meritò asserit Augustinus maximam esse Dei gratiam quoties mittit concionatores, magnum iudicium quoties negat, sic enim explicat verum gratia illud Psalm. 134. *Educens nubes ab extremo terra.* Imò si quilibet barbarus haberet gratiam ad capeffendam fidem, sequeretur quod peccaret peccato infidelitatis, illam non capeffendo, sequeretur etiam quod Deus faceret semper miracula & cursum causarum secundarum interromperet, ut annunciarer barbaris fidem. Denique quod caput est sequi videretur Deum expectare aliquid ex parte infidelium, ut conferat illis gratiam fidei, si enim nihil expectat certè omnino indifferenter gratiam illam confert.

Secundò, pro peccatoribus qui non conuertuntur à peccato videtur manifestum, quod eorum plurimi non possunt conuerti, sic enim primò docet scriptura: *Quomodo vos potestis credere qui gloriam inuicem queritis.* Ieremiæ 3. *Si mutare potest Æthiops pellem suam.* Deuteronom. 39. *Non dedit vobis Dominus cor intelligens, & oculos videntes, & aures quæ possent audire.* Dicuntur etiam homines huiusmodi derelinqui, destitui, obliuioni dari, Isaia 5. *Ostendam vobis quid faciam vineæ meæ, auferam sepem eius.* Ieremiæ 7. *Proiecit Dominus generationem furoris sui.* Matthæi 21. *Auferetur à vobis regnum Dei.* Deinde multi sunt qui prius incidunt in amentiam, quàm possint penitere, vel repente moriuntur.

Tertiò, gratia illa quæ datur barbaris ad fidem, & peccatoribus ad conuersionem, aut iustis ad vitandum peccatum, vel omnibus offertur momentis, quod repugnat experientiæ, videturque prorsus impossibile, vel non semper offertur, & sic saltem tunc conuerti non potest peccator, nec ad Deum redire, vel etiam vitare peccata, quod est contrarium scripturæ, *Ego sto ad ostium & pulso*, quo testimonio probat Concilium Senonense can. 16. quod gratia Dei semper in promptu sit, neque momentum quidem prætereat quo Deus non stet ad ostium. *Non mihi sufficit* (inquit Hieronym. epist. ad Ctesiph.) *quod semel donauit nisi semper donauerit.*

Dico secundò, gratia Dei saltem remotè sufficiens ad fidem, ad penitentiam, & ad obseruantiam totius legis nemini negatur hominum, sed singulis datur non omnibus quidem momentis, sed pro loco & tempore, sapius in vita, & quoties adest oportunitas.

Prima pars, de barbaris probata est prima parte præsertim ex Apostolo cap. 1. ad Romanos ubi dicitur inexcusabiles esse Gentes quæ Deum ignorant, additque quod Deus illis manifestauit, id est illustrationes internas dedit per quas ad fidem potuerunt venire. Idem euincunt alia scripturæ loca ubi dicitur quod Deus non reliquit se ipsum sine testimonio: Angelorum custodia, generalis ratio prouidentia, & vniuersalis voluntas saluandi omnes, quos tamen decreuit nunquam saluare sine fide, rectè Dionysius cap. 9. de communione ait *Radium diuini luminis semper paratum, & omnibus patere ad participandum.*

Secunda item pars, de peccatoribus probata est sæpè alibi præsertim tract. de penitentia. *An nescis* (inquit Apostolus Roman. 2.) *quia benignitas Dei ad penitentiam*

Q99

nitentiam

Prima ratio dubitandi.

Secundæ.

Tertiæ.

Assertio secundæ.

Prima pars.

Secunda pars.

nitentiam te adducit, tu autem, &c. Vnde magis etiam infertur quod iustis omnibus datur auxilium sufficiens ad perseuerandum, alioqui non illis imputaretur quod caderent sed Deo. *Iussè* (inquit S. Leo, serm. 16. de passione) *nobis instat præcepto, qui præcurrit auxilio, & benigne incitat ad obedientiam quæ ducit ad gloriam.* Vide Suarez l. 4. c. 9. ubi hoc fusè probat.

Tertia
pars.

Tertia pars, quod non semper & singulis detur momentis gratia sufficiens, quamvis illa semper parata sit, primò probatur experientia, quia nemo sentit omnibus momentis pulsantem Deum, & inuitantem ad respiciendum. Deinde non videtur pati corrupta hominum natura, quæ in varia semper distrahitur: Imò sæpè peccati pœna, ut rariùs homo à Deo illustretur & languidiùs: non dat igitur Deus semper gratias quia hoc est impossibile, sed semper tamen dare paratus est quoties necessarium est vel opportunum: præsertim autem illuminat quoties audiuntur conciones, leguntur libri pij, colloquia fiunt spiritalia, in quibus omnibus, infertur se in animum Dei gratia, & occasione illa data illustrat animum suo radio.

Solutio
primæ ra-
tionis du-
bitandi.

Ad primam Respondeo probari tantum eo argumento quod Deus non dat gratiam omnibus infidelibus proximè sufficientem, non probari quod gratiam neget remotè sufficientem. Primò enim licet retardauerit prædicationem Pauli quæ medium erat proximè sufficiens ad fidem: non negauit tamen illis infidelibus media remota, inspirationes nimirum ad seruandam legem naturalem, quibus si paruissent, vltiora media non negasset; gratias autem huiusmodi remotè tantum sufficientes, nego esse semper supernaturales secundum substantiam, sed solum ex Dei ordinatione, quia verò illæ semper sunt ordinis naturalis, fateor quod per illas nunquam homo se disponit ad fidem, sed illæ conditiones sunt duntaxat sine quibus Deus proximas gratias non tribuit: pactum enim illud Dei est tantum conditionatum, dabo gratias si remoueris impedimenta seruando legem naturalem.

Secundæ.

Ad secundam patet responsio ex ijs quæ nuper sunt dicta de obduratis semper enim adest illis gratia tum physicè sufficiens ad conuersionem, tum sufficiens moraliter sed remotè: deest autem tantum potentia moraliter & proximè sufficiens.

Tertiæ.

Ad tertiam constat etiam quomodo Deus non omni quidem momento stet ad ostium cordis, sed semper tamen quoties adest opportunitas, ad conuersionem sollicitus.

QVÆSTIO III.

De efficacia Gratia Dei.

Hæc est profunda, & nimis absorta quæstio, ut loquitur Augustinus lib. de spiritu & littera cap. 7. de grat. victrice voluntatis, & libertatis reparatrice, in qua infallibilitas operandi caret necessitate, & victoria tota delectatio est, & suauitas. In explicatione huiusmodi gratiæ adhuc cæca est Theologia fateturque secretum esse inscrutabile, quomodo in vnum conuenire possint omnimoda infallibilitas, & tamen omnimoda libertas, & contingentia: quæ duo ut coniungi possint amico fœdere.

Primò dicendum esset qualis sit propria definitio, & verus conceptus gratiæ tum efficacis, tum sufficientis.

Secundò quid habeat gratia efficax supra sufficientem, ratione cuius vna infallibiliter habitura sit effectum, altera infallibiliter non sit illum habitura,

utrum videlicet gratia illa efficax vim habeat determinandi voluntatem, & eam trahendi necessitate, cui resistendi nullam voluntas habeat potestatem: an verò solis pugnet illicijs sola vincat congruitate, sola voluptate ac luce superet volentem, sed ita tamen infallibiliter ut quamvis possit non vincere semper tamen vincat.

Tertiò utrum efficax illa gratia prout differt ab ea quæ non est efficax habeat etiam in actu primo aliquid quod altera illa non habeat: an verò à solo effectu totam habeat efficaciam vel absolurè futuro, vel certè præuiso conditionatè.

Hæc inquam tria dicenda erant quæ totum continent gratiæ secretum, & sine quibus orbus est & mancus tractatus de gratia. Sed silenda mihi tamen & refecanda omnino sunt quia scribere de hoc argumento in vtramque partem iam diu verat summi Ecclesiæ Pastoris decretum cuius semper voces imò & nutus veneratur Societas Iesv sicut vocem Christi. Propterea totam hanc partem tractationis obedientiæ consacro: viderint profecto scriptores illi eruditissimi, qui scribunt quotidie pro auxilijs determinantibus quomodo se tutos esse possent à Romano fulmine, aquilas sanè dixerò, quas ignis de cælo non tangat, me verò solum terret tonitru, sola percussit fulguris coruscatio, & vox ipsa loquentis in vicario suo Christi obediendi desiderio totum se pellet in tumulto morientis obedientiæ, & in ipsa morte triumphantis. Quanquam excusatio mihi aliqua esse poterat, quod quæ hic scripseram, solam confangebant sententiam Iprensis dogmatistæ & fundamentum reuelabant omnium eius errorum. Contra Doctorem Catholicorum præsertim verò Patrum Thomistarum Doctrinam aduersus Pontificis prohibitionem verbum vllum hæc apponere, religio mihi fuisset vel cogitare.

Omissa itaque victrice hac & efficaci gratia omnium bonorum artificis præclarissima, breui hoc gratiæ actualis vniuersim sumptæ caractere totam absoluo explicationem eius proprietatum quem video esse compositum ex eius causis, ex vera eius natura, natiuis proprietatibus, & effectibus.

Causæ illius sunt, primò effectiua est diuinus amor idè videlicet potissimum gratia dicitur quia fauor est & effectus bonæ voluntatis Dei, ex cuius corde gratia prodit proles amoris, apparuit enim gratia & benignitas Saluatoris nostri Dei, primogenita charitatis Dei & omnium eius bonorum heres, præcipuum instrumentum prouidentia ad ædificandam Ierusalem ciuitatem sanctam: sapientiæ diuinæ opus mirabile in qua coniungit ea quæ videntur maxime dissonantia infallibilitatem & libertatem. Denique omnipotentia diuinæ præcipuum instrumentum, armat enim hominem viribus inuictis ad vincendum dæmones ad superanda vitia, ad virtutes coronandas.

Causa eius meritoria est Crux Christi, ad gratiam videlicet promerendam hominibus laborauit vsque ad Crucem Saluator amantissimus, cuius præcipua hæc cura fuit ut fontes quinque gratiarum omnibus in corpore suo nobis aperiret.

Causa finalis est remissio peccatorum omnium & iustificatio ut statim dicam, merita omnia & coronæ, opera omnia virtutum, omnis perfectio, omnis puritas, omnis sanctitas.

Causa subiectiua omnes homines sed præsertim electi Dei quibus gratificauit Deus in dilecto filio suo, & dedit illis vbera gratiæ suæ, ut in eis fugentes spiritum, ad æternam peruenirent gloriam.

Vera efficacia gratiæ natura lux est & ardor, cognitio & amor, visio & delectatio, coruscatio & suauitas intellectum

Causa ef-
fectiua
gratiæ.

Causa me-
ritoria.

Finalis.

Propria
eius natu-
ra.